THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
MAR 5 1930

לאה ביסקין

נאציאנאלע סעק-רעטארן פון פרויען פיאנערן ארג. ביי

פרויען פאלקס פארזאמלונג אין פרץ זאל, שבת

(מארגן) 2,30 ביימאג
איינטריט פריי. אלע געלאדן
אויפזיכט פיאנערן פרויען

זון אויפגאנג — 7.15
זון אונטערגאנג — 6.07.

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

וועטער:
קלאר און קאלט

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 43. Winnipeg, Fri. Feb. 28, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת א. נ. מ. פרייטאג ל שבט, תר"ץ.

מינסקער רבנים פארדאמען אנטי-סאָוועטישע פּראָפּאַגאנדע

אויסלענדישער קאמיסאריאט פארעפנטלאכט סענסאציאנעלע דערקלערונג פון באפרייטע רבנים

פארדאמען אויסלענדישע רבנים „וואס האבן זיך פאראייניקט מיט ערגסטע אידישע שונאים אין דעם אנטי-סאָוועטישן קרייצצוג". — דערקלערונג זאגט, אז סאָוועט רעגירונג פאר-פאָלגט ניט קיין רעליגיע און אז די איינציקע וואס פארטי-דיקט די אידן קעגן אנטיסעמיטיזם, בעת אין פאלעסטינע, אונטער ענגלאנד, ווערן נאך געמאכט פּאָגראָמען

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאָסקווע, פעב. 28 (איטא). — דער אויסלענדישער קאמיסאריאט האט ארויס-געגעבן א לאנגע דערקלערונג אונטערגע-שריבן פון די מינסקער פריעדריקע ארעס-טירטע רבנים, מנחם גלוסקין, י. צימבא-ליסט, הערצל מייזל, גבריאל גבריאלאוו, אשר קערשטיין און מעגדל יארכאדיזט פון מינסק, וואס לעזט זיך ווי פאלגט:

"צו אלע רעליגיעזע אידן!

"מיר זיינען אינפארמירט געווארן אז געוויסע רבנים אין אויסלאנד האבן זיך פאראייניקט מיט די ערגסטע שונאים פון דעם אידישן פאלק און פון דעם אי-אידישן גלויבן אין אומגערעכטע אנטי-סאָ-וועטישע אטאקעס, זאגנדיק אז די סאָוועט-טען רעגירונג פארפאלגט די אידישע רע-ליגיע און דאס אידישע פאלק.

"מיר זיינען אויפגעבראכט דערפאר וואס א רב אין פארין האט זיך באטייליקט אין א מעמאריאל מיט דעם טרויי-ערליך באריומטן אינספיראטאר פון אידי-שע פּאָגראָמען אין צארישן רוסלאנד, דער פירער פון די שוואַרצע משחתים, מעטראפאלוס עוואלאנ׳.

"מיר זיינען אויף אויפגעבראכט פון דעם פאבסטס אפיל פאר א קרייץ-צוג קעגן סאָוועט רוסלאנד.

"מיר קאנען ניט פארשטיין ווי אזוי איז עס מעגלעך אין דעם נאמען פון רעליגיע מאכן אן אפיל וואס עס קאן פּי-רען צו א שרעקלאכער בלוט פארגיסונג און צו מאכן א פארזוך צו פארשלאגן די דאזיקע קרימינאלע אקציע קעגן רעליגיע אלס א קאמף פאר רעליגיע

מיר פארשטייען אז ניט דער צוועק פון באשיצן רעליגיע פאראייניקט די דאזיקע מענשן, נאר עפעס אן אנדער אורזאך ליגט הינטער דעם

מיר האבן ניט פארגעסן און מיר קאָ-נען ניט פארגעסן די בלוטיקע מאסן וואס זיינען באגאנגען געווארן קעגן אידן פון די זעלבע וואס אפעירן איצט פאר דער באשיצונג פון אונזער רעליגיע

מיר דערקלערן, אז מיר דארפן ניט האבן אזא באשיצונג אין סאָוועט רוס-לאנד. מיר קאנען ניט אפטיילן אונזער שיקזאל פון דעם שיקזאל פון דעם אידי-שען פאלק פון אנעלכן די סאָוועט רע-גירונג איז די איינציקע רעגירונג וואס פירט אן אן עפנטלאכן קאמף קעגן אנ-טיסעמיטיזם.

"מיר זיינען קעגן אנטי-רעליגיעזער און נאטלאזער פּראָפּאגאנדע פון דער קאמו-ניסטישער פארטיי, אבער די גערעכטי-קייט פארערט אז מיר זאלן זאגן אז די קאמוניסטן טוען עפנטלאך שטארק באַ-קעמפן אנטיסעמיטיזם און מען וואַרפט זיי ארויס פון זייערע רייען.

"מיר מוזן דערמאנען אז די סאָוועט-רעגירונג האט גע׳ירש׳ט א לאנד אין וועלכן עס איז פאר פיר הונדערט יאר געווען איינגעוואָרצלט א שנאה צו אידן.

"מיר האבן ניט פארגעסן און מיר קאָ-נען ניט פארגעסן די בלוטיקע פּאָגראָמען פון דער צייט פון פאר דער רעוואָלוציע.

"די נאגעע וועלט וויסט אז דער קאַפּ פון דער קאמוניסטישער פארטיי און פון דער סאָוועט רעגירונג, לעצט, האט ארויסגעגעבן א באפעל און ער האט דער-קלערט אז אנטיסעמיטן זיינען שונאים פון אלע פעלקער.

און אין דער זעלבער צייט קומען פאר אין פאלעסטינע אונטער דער בריטישער רעגירונג בלוטיקע פּאָגראָמען פון אראַ-בער אויף אידן. אויף אין רומע-ניע און אין אנדערע לענדער קומען נאך פאר פּאָגראָמען אויף אידן, און אפענע אנטיסעמיטישע אגיטאציע, און אין סאָ-וועט רוסלאנד ווערט אנטיסעמיטיזם באַעקעמפט אין געריכט.

מיר דערקלערן אויף פאר דער גאַנצער וועלט אז די איינציקע רעגירונג וואס טוט אלצדינג פאר דעם פון פאר דער רע-וואָלוציע פארפאלגטן און רעכטלאָזן פאלק צו ארגאניזירן בעסער זיין לעבן, איז די סאָוועטן רעגירונג.

"זי ניט אידן לאנד, פארזאָרגט זיי מיט געעייג אויף זייערע נייע ערטער וואו זיי באזעצן זיך, זי ניט זיי גלייכע רעכט מיט אנדערע פעלקער און זיי ווילן אויס איינגעגע סאָוועטן.

"די רעגירונג האט פארניכטעט די אזוי גערופענע "טשערטע אסעדלאסטי" (שטעט וואו אידן האבן אמאל ניט גע-האט קיין רעכט צו וואוינען). זי האט אפגעשאפן די שענדלאכן געזעצן וואס האבן באגרעניצט אידישע רעכט. זי האט דערעפנט פאר די אידן די טירן פון די שולן און רעגירונג אמטן און אין דער זעלבער צייט ווערן נאך ער היום אנגעפירט די דאזיקע אומגערעכטיקייטן פון באגרע-ניצונגען קעגן אידן און אנדערע לענ׳ער.

"בנוגע רעליגיע זיינען די אידן גע-ווען די ערשטע צו געגיסן פון זעלבן רעכט פונקט ווי אנדערע פעלקער. פאר אונזערע רעליגיעזע איבערצייגונגען האבן מיר קיינמאל ניט געגלויבן קיין פאר-פאלגונגען אונטער דער סאָוועטן רעגי-רונג. מיר קאנען ניט פארשווייגן דעם פאקט וואס קיינמאל ניט האט. ד ע ר פאבסט אדער ארציבישאפ עפעס געטאָ-ווען די צארישע רוסלאנד האט פאר-פאלגט די אידן. פארוואס האבן ז י י נארנישט ניט געזאגט וועגן דעניקינס און אנ׳ערע ווייס-ארמייער באגדעם האבן אויסגעמאָרדעט די בעסטע אידיש אר-טאדאקסישע פירער אין אוקראינע אין די יאָרן פון 1918 און 1919, ווי זיי האבן דערמאָרדעט דעם נעשיינער רב טשעין, ווען זיי האבן געשענדעט ספר תורות און געווארפן זיי אינ׳ם בלוט פון די זקנים און אומשולדיקע קינדער.

"אט פאר דער אורזאך האבן מיר נאך מער ווי אומצופרידן בלוט פארגיסונג אויף דעם פאבסט אין אנדערע פירער פון קירכן.

"מיר פּראָטעסטירן קאטעגאריש קעגן דעם אנטי-סאָוועטישן קרייץ-צוג פון דעם פאבסט!

"זאלן די אידן געדיינקען יענע פאר-פאלגונגען קעגן דעם אידישן פאלק וואס זיינען פריער געטאָרן געווארן, און אפי׳ לו איצט פון די יענקיע וועלכע אטאקירן דעם סאָוועטן פארבאנד.

"מיר אפעלירן צו זיי פון אונזער טיפ-סטן הארצן צו פּראָטעסטירן קעגן דעם איצטיקן אנטי-סאָוועטישן קרייץ-צוג, און זאלן זיי געדיינקען אז מיט די האנד-לונגען זייערע וויל זיי צוריקקערן סאָ-וועטן רוסלאנד צו פּוריש קעוויטשן, מאר-קאוון און עוולאנ׳, און ווידער פארגיסן מיט בלוט אונזער לאנד".

מאָסקווע פארזיכערט, אז דערקלערונג איז אונטערגעשריבן געווארן פרייוויליק

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאָסקווע, פעב. 28 (איטא). — "א סך מענשן אין אויסלאנד וועלן אפשר אויס-טייטשן דעם מינסקער אויפרוף ווי א גע-צוואונגענעם, אונטער׳ן סאָוועטיש דרוק. אבער רבי גלוסקין, דער ערשטער אונ-טערגעשריבענער אויף אים, איז ניט דער סאָרט רב, וואס קאן געצוואונגען ווערן אונטערצושרייבן אזא אויפרוף. ער וואלט זיך ניבער מקריב געווען, איידער לאזן זיך צווינגען צו טאן אזעלכע זאכן".

אזא סאָרט דערקלערונג האבן דא גע-מאכט פּראָמינענטע אידישע פירער צום פארטרעטער פון "איטא". זיי האבן דער-ביי צוגעגעבן, אז רבי גלוסקין איז איצט דער אנגעזעענסטער ארטאָ-אקסישער פּי-רער אין אידישן לעבן אין סאָוועטן פאר-באנד, כאטש ער וואוינט אין מינסק, און ניט אין מאסקווע. דאס סאָוועטישע אידי-טום באטראכט אים ווי א צדיק.

די מייסטע אידישע פירער דא מיידן אבער דאס אויס איננאנצן צו רייזן וועג-גען דעם עניין. א סך גיבן אבער, צו אז די פאקטן׳ אינ׳ם אויפרוף זיינען בכלל ריכטיק, אויך אז דער אויפרוף איז אן אפקלאנג פון די סענטימענטן פון סאָ-וועטישן אינדטום.

די אלגעמיינע מיינונג פון די אידישע פירער איז, אז די אמעריקאנער רבנים טרייבן שטארק איבער די לאנג. די איצ-טיקע אנטי-סאָוועטישע שפיל, זאגן די היגע אידישע פירער, איז ניט אין די אינ-טערעסן פונ׳ם סאָוועטישן אירנטום, באַ-זונדערס אין א מאמענט, ווען די סאָוועט רעגירונג האלט אין צוריקקערן רעכט צו הענדלער.

אין די אפיציעלע קרייזן איז מען שטארק אויפגערעגט קעגן די אמעריקאָ-נער אידן, "וואס האבן זיך פאראייניקט מיט׳ן פאבסטס קרייצצוג", די אמעריקאָ-נער אידן, זאגן זיי, דארפן וויסן מער ווי ווער ס׳איז אנדערש, וואס די סאָוועט רעגירונג האט אויפגעטאן פאר׳ן רוסישן אידטום. זיי גלויבן אויך, אז די אמעריי-קאנער אידן זיינען מער פאראנטווארט-לאך ווי ווער ס׳איז אנדערש פאר׳ן אויפ-רייצן די געזעלשאפטלאכע מיינונג קעגן דער סאָוועט רעגירונג. און עס איז מערק-ווירדיק, זאגן זיי, וואס כאטש דער אנ-טיסאָוועטישער קאמפּיין ווערט אנגע-פירט אונטער׳ן לאָזונג פון א "קרייצצוג", פונדעסטוועגן שטייען רבנים צו אים צו.

פּראָטעסטן קעגן אנטי-רעליגיעזע רדיפות אין רוסלאנד אומעטום

מארץ 16טן באשטימט פאר פּראָטעסט טאג אין אמעריקע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ניו-יארק, פעב. 28 (איטא). — די פּראָקלאמירונג פון זונטאג, מארץ 16טן, ווי א טאג פון נאציאנאלן פּראָטעסט פון אמעריקאנער אידטום קעגן די רדיפות אויף אידישער און אנדערע רעליגיעס אין סאָוועט רוסלאנד, איז געמאכט געווארן דא מיטוואך אונזג פון 150 דעלעגאטן, וואס האבן באַטראטן 24 נאציאנאלע ארגאניזאציעס, פארראפן פונ׳ם אמערי-קאנער אידישן קאנגרעס.

רבי סטיוועזן וויז האט אדרעסירט די פאראזאמלונג. ער האט געזאגט, אז ער צווייפלט, אויב דאס רוסישע אידטום לעבט בעסער אונעטר דער סאָוועטישער הערשאפט, ווי אונטער דער צאַרישער.

אין דער אנגעזעענער רעזאָלוציע און אין אלע אנדערע רעדעס איז אבער באַ-טאָנט געווארן, אז דאס אמעריקאנער אידטום זוכט ניט די אומזואַרפונג פון דער סאָוועט רעגירונג און אטאקירט ניט די סאָוועטיזם בכלל, נאר פּראָטעסטירט בלויז קעגן די רדיפות אויף אידן און ניט-אידן, וואס ווילן האלטן זיך פאר זייערע רעליגיעס.

ירושלים, פעב. 28 (איטא). — אין אלע פאלעסטינער שולן האט מען נעכטן גע-פראוועט "יום כפור קטן" און געזאגט סליחות און תפילות פאר דעם סאָוועטישן אידטום, לויט א ספּעציעלער פאראָרדע-נונג פונ׳ם ראבינאט. די הויפּט תפילה אין זגעווען, אז "אנט אזל רעטן די רוסי-שע אידן פון די פרעמדע טיראנען און זאל זיי צושיקן אינניכן א ישועה".

"מנורה" גרייט צו אויפפירונג פון "דיבוק"

די אמאטאָרן פון דער היגער אידישער סטודענטן געזעלשאפט "מנורה" מאכן איצט די פארבאריטונגען פאר דער מאביציעזסטער אונטערנעמונג פון זייער געשיכטע, — דער אויפפירונג פון אנ-סקי׳ס איינדרוקספולער פאָלקס-דראמע "דער דיבוק", וואס איז שוין געשפּילט געווארן מיט דעם גרעסטן דערפאלג אין פארשיידענע שפּראכן אין די וויכטיקסטע צענטרען פון דער וועלט.

"דער דיבוק" (אין ענגליש) וועט דא פון זיי אויפגעפירט ווערן אין קליינעם טעאטער מיין סטריט ארום סעלקירק 6 אונטן, — פון מאָנטאג, מארט 10טן ביז צום סוף וואָך.

"איקא" פארשטייער און 2 אנגעזעענע אידישע פארמערס ארעסטירט צוליב קלאגע פון אראפּגעזעצטן פארמער

ווי ס׳איז אונז באקאנט געווארן נאך פון מיט איבער א וואָך צוריק, איז ס. בעל-קין, פון מאנטרעאל, פארשטייער פון "איקא", ארעסטירט געווארן און אפגע-פירט געווארן קיין וועביוירן, סאסק., אויף דער קלאגע פון א געוועזענעם אי-דישן פארמער, א געוויסן וואלף הארן, וועלכער באקלאגט זיך, אז ער איז אראפּ-געזעצט געווארן פון זיין פארם אויף א ניט געזעצלאכן אופן.

איצט ווערט באקאנט, אז אויף צוויי אנגעזעענע אידישע פארמערס, ישראל האפער, פון האפער, און הערי באריש, פון אפעלא, סאסק., זיינען ארעסטירט געווארן און אפגעפירט געווארן קיין וועביוירן אין פארבינדונג מיט דעם זעל-בען עסק.

וואלף הארן, לויט די באריכטן, מאנט פון דער "איקא" (אדער איר פארטרע-טער) די סומע פון $124.150 "שאדענער זאץ".

האפער און באריש זיינען ארויסגעלאָ-זען געווארן אויף ערבות צו פינף טוי-זענט דאלאר יעדערער, סעם בריקער און סעם קיינע, וועביוירן, זיינען געווען ערבים. בעלקין איז אויך ארויס אויף ערבות.

א. ה. פרידמאן, רעדזשיסיינע, פארטיי-דיקט די אנגעקלאגטע, און ווערט ארויס געהאלפן פון ד. דזש. מיטשל, וועביוירן.

אדרעסירט היגע פרויען מארגן בייטאג

לאה ביסקין

נאציאנאלע סעקרעטארן פון דער פּיאָ-נערן פרויען אָרגאניזאציע, וועלכע איז איצט א גאסט אין שטאט, וועט אדרע-סירן א פרויען פאָלקס-פאַרזאמלונג מאר-גען (שבת), 2,30 בייטאג, אין גרויסן פּרץ-זאל.

איינטריט וועט זיין פריי, און אלע זיי-נען איינגעלאדן. די פארזאמלונג ווערט דורכגעפירט אונטער אויספיזכט פון דער היגער פּיאָנערן פרויען אָרגאניזאציע.

פּרץ-הירשביין וועט דא זיין אפריל 5, 6, 7

לויט א מעלדונג וואס די אידישע קולטור געזעלשאפט האט דא געקראגן, וועט פּרץ הירשביין באשטימט זיין אין ווינניפּעג אפריל 5, 6 און 7.

פארטרעטער פון "ביכער" קאָ-אָפּעראטיוו וועט קוקן באזוכן ווינניפּעג

י. לעוו, פארשטייער פון דעם קאָאָפּע-ראטיוו "ביכער", פון וואַרשע, פּוילן, איז געקומען אויף א באזוך קיין קאנאדע, וואו ער וועט פארברייטגען אייניקע חדשים צייט אין דן אינטערעסן פון דעם קאָאָפּעראטיוו. ער געפינט זיך איצט אין מאָנטרעאל, און וועט קוקן באזוכן אויך טאָראָנטאָ און ווינניפּעג.

"ביכער" איז א פארקויף קאָאָפּעראָ-טיוו פון א גרויסער צאל אידישע פאר-לאגן, ווי ב. קלעצקין, "צענטראל", "אחיספר", "וואסטאק", ביבלאטעק מ. ראקאווסקי, ש. גאלדפארב, "טורעם", "רענעסאנס", "כחות", "יקלוט", אידי-שער ליטעראַרישער פארלאג און א. וו. ה׳ לעוו האט מיט זיך די ביכער פון די דאזיקע פארלאגן.

י. לעוו איז א מיטארבעטער פון די ליטעראַרישע בלעטער און פון פארלאג ב. קלעצקין, ווילנע.

אראבישע דעלעגאציע ארויס מארט 1

קאיראָ. פעב. 28 (איטא). — פון ראָ-יעלע קוואלן ווערט דא באקאנט, אז די פּאלעסטינער אראבישע דעלעגאציע קיין לאנדאן פארט ארויס מארט 1טן. זי וועט זיך אפשטעלן דא אויף דריי טעג, און וועט דערנאך פאָרן ווייטער קיין לאנדאן.

שחיטה פארבאט פאלט דורך אין ביי-ערן און אין באדען

ריגע אסיגנירט 511 טויזנט דאָ-לאר פאר אידן

ריגע, פעב. 28 (איטא). — די ריגער מוניציפּאליטעט האט איינגעשלאָסן 115 טויזנט דאלאר אין איר בודזשעט פאר דעם קומענדיקן יאר, פאר דער אידישער באפעלקערונג. 100 טויזנט דאלאר איז באשטימט געווארן פאר א אידישע שולן, און 15 טויזנט דאלאר, — פאר די אי-דישע קולטורעלע און פילאנטראָפּישע אינסטיטוציעס.

נעזעל. קאלענדאר אויף לעצטער זייט

אנפאלער אויף נ. בענטוויטשן פאר-משפט צו 15 יאר טורמע

ירושלים, פעב. 28 (איטא). — אבדול אני, דער יונגער פּאליציאישער דע-טשורנער וואס האט געמאכט א פארזוך צו דערמאָרדן דעם אידישן אטארני דזשענעראל, נאָרמאן בענטוויטש, איז פאראורטיילט געווארן צו 15 יאר טורמע. דער געריכט איז באשטאנען פון דריי ריכטער: אן ענגלענדער, טוט; א אידן, וואלעראַ, און אן אראבער, בודייראַ. — אנדערש ווי אין די פּראָצעסן פארבונדן מיט די ראיאטן, וואו די ריכטער זיינען געווען אויסשליסלאך בריטישע.

דער אנגעקלאגטער האט זיך מודה גע-געווען; אבער ער האט גע׳טענה׳ט, אז ער איז ניט שולדיק, ווייל ער איז ניט פאר-אנטוואָרטלאך פאר זיינע האנדלונגען.

אוני אבדול-האדי, מיטגליד פון מוסול-אמנישן הויכן ראט, האט, פארטיידיקנ׳ דיק דעם אנגעקלאגטן, אויף געטענה׳ט, וויטש איז א שונא פונ׳ם אראבישן פאלק און פון זיין רעליגיע.

אראבישע אויפשטאנד אין ירושלים

אראבישע מאסן פארזאמלען זיך אין מאסן-מיטינגס

ירושלים, פעב. 28 (איטא). — אין אלע אראבישע שטעטן אין פאלעסטינע האט מען נעכטן אויסגעשריען אין אלע מאסן-מיטינגס אויפרוף קעגן די אנטי-אראבישע מעשים, וועלכע זיינען פאר-געקומען אין דער לעצטער צייט אין פאלעסטינע.

אין ירושלים, יפו, חיפה, נאבלוס, אלנבי, אלנבי, אלנבי